משנה · אחרונים · בועז · סדר מועד

בועז על משנה ראש השנה

רבי ישראל ליפשיץ

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

בועז על משנה ראש השנה

רבי ישראל ליפשיץ

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/בועז-על-משנה-ראש-השנה/
הקובץ נוצר ב־17 בנובמבר 2026 מגרסה v38-202611162349 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
פרק ב 5
פרק ד 5

פרק א

[ובזה מתורץ קושית רבינו בטורי אבן. שהקשה מה כלל הוא זה. בשלומא בממון אפילו להחזיק אינן נאמנים. כגון ב' אומרים פלוני לוה מפלוני ק'. והנך אומרים לא לוה. אין בדבריהם כלים. אלא בדיני נפשות הכי ס"ד שכשיעידו ב' עדים שפלוני הרג, והנך אומרים לא הרג. נהרגהו הרי מדאורייתא כשירים הן. ולפע"ד גם בל"ז קשה דגם בממון משכח"ל דאין אשה כשרה והן כשירים להעדות. וכגון להריע שטרא אפומא. דמי גריעי הנך דכשרין מדאו' מבת רב חסדא [כתובות דפ"ה א']. ולפי דברנו ניחא. דהא דנחוש לדבריהן. ולא נעשה מעשה. לא מחשב כשרין לה:

[מכאן נ"ל ראי' חזקה דהילוך בשבת עדיף מרכיבה. אפילו חוץ מי"ב מיל. דהרי מתניתין במהלך לילה ויום מיירי. ודלא כרמג"א [רס"ו סק"ד]. ואי"ל שאני חמור דנמוך. דרגלי אדם למטה מי"ט [עי' שבת פכ"ד סי' ג']. וכן משמע קצת מדנקט חמור ולא בהמה סתם. עכ"פ על כרחך רק אורחא דמלתא נקט חמור. דאל"כ כמו דאשמעינן מתניתין הקל הקל בהילוך נגד רכיבה הו"ל לאשמעי' נמי הקל הקל ברכיבת סוס וגמל דעדיף טפי. אלא ש"מ דבכל גוונא הילוך עדיף]:

ונ"ל דמשום טלטול המזונות לר"ה אצטריך קרא, דאל"כ תחומין דרבנן, ואפי' חוץ לי"ב מיל י"א דרבנן [כא"ח ת"ו]. אמנם, אילה"ק מ"ש ממילה דכתיב נמי ביום אפי' בשבת [כשבת קל"ב א']. ואפ"ה ספק כגון נולד ביה"ש לא דחי, א"כ ה"נ דלמא דוקא בודאי אין עדים בב"ד מחללין, ולא במסופק, והרי לעיל [מ"ו] אפי' בודאי יש עדים שם מחללין משום ספק שמא יכשלו לע"ל. ואת"ל עכ"פ ספק דאורייתא לא גרע מודאי דרבנן דהיכא דהוי עשה דרבים דחי לאיסור דאורייתא [כברכות דל"ז ב'], וה"נ עשה דרבים ניהו לקדש ע"פ ראייה. ליתא, דדוקא לעשה דאורייתא דחי עשה דרבנן דרבים דמשחרר עבדו עובר אעשה, אבל ל"ת אין כח ביד חכמים לעקור רק בשב וא"ת [כיבמות ד"כ ע"ב], וכ"ש חלול שבת דהוא איסור כרת, דאפילו עשה דאורייתא לא דחי ללאו של כרת [כיבמות ד"ד א']. ותו שבת ויו"ט עשה ול"ת הוא ואין עשה דוחה ל"ת ועשה [כפסחים דפ"ד א']. ונ"ל דהכא שאני דגלי קרא דאפילו ספק ניחל שבתא. דאל"כ, אין לך שום עדות החודש דליחל עלה שבתא, שלא יהא ספק שמא לא יצטרכו שם. להכי לא גמרינן מנה] [ועי' תוי"ט הכא]:

פרק ב

[ואע"ג דאמרינן [מ"ק כ"ט א' וברכות דס"ד] דאל יאמר "בשלום כ"א לשלום". נ"ל ע"פ מ"ש הכותב סוף ברבות דהחילוק בין בשלום ללשלום, דבשלום משמע השלימות שבו לא יוסיף ולא יגרע. משא"כ לשלום משמע שהשלום למולו, והוא מתקרב אליו ומוסיף שלימות. ומה"ט נ"ל דהנפטר מהמת לא יאמר לך לשלום דהרי זה א"א שיוסיף שם שלימות דהיום לעשותן כתוב [כע"ז ד"ג א'.]. אבל יאמר לו לך בשלום כלומר יה"ר שידנוך בעה"ב כאילו כבר השגת השלימות הראוי. משא"כ הנפטר מהחי, כשיאמר לו לך בשלום הוא מקללו, שלא יוסיף שלימות. אבל יאמר לו לך לשלום, שתמיד תוסיף שלימות. א"כ יש חלוק גדול בין הליכה לביאה, דר"ג שבא אצלו ר"י, אילו א"ל בא לשלום, מחזי כיוהרא וכמגדפו שאינו שלם עדיין, וע"י שיבא אצלו יוסיף שלימות. אבל א"ל בא בשלום, ר"ל בשלימות שיש בך תבוא אצלי ובשלימות שבך קיימת דברי וגזירתי. וא"ת עכ"פ היאך הורה ר' דוסא שרשאי לילך הרי אמרינן הוריות פ"א דבהורו ב"ד וידע א' מהן שטעו, ואפ"ה עשה עמהן חייב חטאת והרי ר' דוסא לא ידע מילפותא דר"ע דקאמר בש"ס אתם אתם, אתם אפילו שוגגין וכו', אלא טעמא אחרינא קאמר אם באין אנו וכו', א"כ בכל הוראות ב"ד שידע א' שטעה נמי נימא הכי. ונ"ל דהתם בהוריות היינו ביודע שטעו הב"ד בדין אבל הכא לא בדין טעות חשדו לרבן גמליאל, דהרי דבר פשוט היה האיך מעידין על אשה שילדה וכו'. אלא חשדוהו שמפני שכבר קידש החדש ע"פ העדים וכמש"כ לעיל [סי' מ"א] להכי מפני הבושה לא בעי שווייה נפשיה הדרנא, או אולי יש לו טעם אחר לקיים הקידוש דמעיקרא, וכאשר היה באמת, דאחשבוניה סמיך, והיינו דקאמר ליה ר' דוסא אם באין אנו לדון וכו', ור"ל והיאך נחשוד אותו ולא נדונו לכף זכות, ור' יהושע אהא סמיך טפי לילך, מאילפותא דר"ע, שהוא לימוד חדש]:

פרק ד

כך פירש הרמב"ם הכא, ובפ"ב משופר. ונ"ל דלהכי לא נקט תנא בירושלים. לאשמעינן דגזירה שמא יעבירנה. גזירה ישנה היתה, דאף בזמן שהיה המקדש בנוב וגבעון, לא היו תוקעין רק בהעיר שהיה המקדש שם ולא במקום אחר. ותו נ"ל דגם לרש"י כן, דבכל ירושלים תוקעים, ומ"ש רש"י דבמקדש דוקא, היינו לס"ד דש"ס [ד"ל ע"א], אילימא כדקתני וכו'. אבל במסקנא דקאמר אלא בבירושלים תוקעין וכו', נ"ל מדלא קאמר אלא חסורי מחסרא וכו', ש"מ דהא דקאמר אלא בבירושלים תוקעין וכו', היינו פירושא דבמקדש היו תוקעין. ואף לבתר מ"ש רש"י בגמרא, וז"ל והא מלתא מחסרא ממתניתין.

כוונתו דבמשנה לא נזכר שתוקעין יחידין. וזה שמסיים רש"י. ומבעייא לן לתרוצי הכי, עכ"ל. מיהו קצת ק' א"כ דס"ד דמקשן מקדש ממש, א"כ ל"ל לש"ס לאקשויי, זאת מבעייא ליה, הרי בל"ז המשנה תמוה דתחלה אמר רק במקדש תוקעין, והדר קאמר דאפילו הרואה ושומעת תוקעת. וי"ל. אב"י כוונת ע"ר נ"י שכתב וי"ל, ר"ל לפמ"ש תוס' ר"פ ד"ה אבל דהא דקתני כל עיר נוכל לאוקמה אחר החורבן ע"ש]:

כך נ"ל, ומצינו דוגמתו בפ"ק דשבת דתינוקת מותרים לקרות לאור הנר בשבת, ולא חיישינן שמא יטו דאימת רבן עליהן, דכתב הרשב"א שם דאפילו שלא בפני רבן מותרים לקרות מה"ט [וכמג"א ער"ה סק"ז]. ומה"ט מותר נמי לקרות ביו"כ לאור הנר, דאימת זמן יו"כ עליו. ה"נ אימת זמן ב"ד ואימת מקדש עליו. ורבותי כתבו הטעם דב"ד יזהירו את העם שלא יעבירו. ותמהני א"כ אמאי מותר שלא בפני ב"ד. וגם מ"ש יבנה מירושלים, דביבנה מותר רק בפני ב"ר. כדקאמר בש"ס. וי"ל. והא דגזרו בשופר שמא יעבירנו, ולא גזרו נמי בלולב, דהרי ניטל בגבולין בזמן שבית המקדש ביום ראשון אפילו בשבת [כסוכה פ"ד מ"ב]. תקיעת שופר שאני דלא כ"ע ידעי לתקוע, ויש לגזור טפי שיעבירנו בשבת כשילך ללמוד לתקוע. והא דלא גזרו במילה בשבת שיעבור הסכין כשילך ללמוד למול. י"ל דהכא שאני דכ"ע טרידי ולא מדכר חד לחבריה. ובפסח בשבת נמי ל"ג שיוציא הסכין. דנ"ל דבצורך עבודה וודאי אין שבות במקדש [ועי' סוכה פ"ד סי' י']. ועוד דכיון דכהנים רבים במקדש הבקיאין בשחיטה, אין חוששין שילך לחוץ אצל בקי ללמד. או נ"ל דכל המצויין אצל מילה ושחיטה מומחין הן, וא"צ שילך אצל בקי ללמוד]:

ותמוה דברי הר"ב דמשמע מדבריו דרישא וסיפא מיירי במחונך והוא נגד הש"ס. ואי"ל כבני הרב המאה"ג מהו' ברוך יצחק שליט"א דדוקא ברייתא דנקט תחלה מתעסקין ואת"כ אין מעכבין, מוקמינן כאן בהגיע לחינוך כאן בלא הגיע, משא"כ במשנתינו דנקטה תחלה אין מעכבין. ובסוף תני אבל מתעסקין, ע"כ ר"ל אבל גם מלמדין, כרתוי"ט. ליתא דא"כ המשנה מיירי רק במחונך, ומה תנ"ה דנקט הש"ס איכא. ותו למה שבק תנא מלמתני האיסורא דלא הגיע לחינוך ותנא רק ההיתרא, דהגיע לחינוך. וצ"ע: